

88/482/65

1C

SKARBOFERM
SPÓŁKA DZIERŻAWNA POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH NA GÓRNYM ŚLĄSKU
SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
ORAZ RADY NADZORCZEJ**

**Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI
ZA ROK OPERACYJNY**

1938

99/432/65

u

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
ORAZ RADY NADZORCZEJ

Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI
ZA ROK OPERACYJNY

1938

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
ORAZ RADY NADZORCZEJ

Z ZARZĄDZENIA
ZA ROK 1938

1938

2 27413
2155 III

D-SS/482/65

8.07.

0,95

1939

RADA NADZORCZA:

PP. HENRI DE PEYERIMHOFF DE FONTENELLE – Prezes
SZYMON RUDOWSKI – Wice-Prezes

CZŁONKOWIE:

DUC ETIENNE D'AUDIFFRET-PASQUIER
CZESŁAW BENEDEK
FRANCISZEK DOLEŻAL
JAN GONDZIK
KAROL KOLANOWSKI
STANISŁAW KRUSZEWSKI
JULES LAROCHE
PAUL LEMAY
HENRY LE ROND
ZYGMUNT MALAWSKI
WACŁAW OLSZEWICZ (Adm. delegowany)
HENRI DE PEYSTER
HENRY PORTIER
JULES SIMON (Adm. delegowany)
STANISŁAW ŚWIĘTOCHOWSKI
FÉLIX VILLET
PAUL WEISS
STANISŁAW ZAWADZKI

ZARZĄD:

FRANÇOIS MICHEL – Generalny Dyrektor
ZYGMUNT KORSAK – W.-Generalny Dyrektor
LOUIS PERRIN – W.-Generalny Dyrektor
JULIAN ZAGÓROWSKI – W.-Generalny Dyrektor

Sprawozdanie dla Walnego Zgromadzenia z działalności Spółki w roku 1938.

Zgodnie z art. 23 nowego statutu naszej Spółki, zwołaliśmy dzisiejsze Walne Zgromadzenie celem przedstawienia wyników działalności Spółki w r. 1938, który jest naszym 17-ym okresem operacyjnym.

Napięcie polityczne, od lat kilku panujące w Europie, w r. 1938 wzrosło do niesłychanego nasilenia i okres ten zaznaczył się bardzo ważnymi wypadkami, które dokonały przewrotu w mapie politycznej Europy Środkowej, przynosząc jednocześnie nieuniknione i już częściowo stwierdzone skutki natury gospodarczej.

Dotychczas jeszcze nie można szacować dokładnie, lecz jedynie odgadywać, jakie zmiany kierunków handlowych wynikną na dłuższy termin z aneksji Austrii i Sudetów oraz objęcia protektoratu nad Czechami i Morawami przez Rzeszę Niemiecką.

W związku z tym pomyślnym dla Polski faktem, na tle różnych wstrząsów, był powrót do Macierzy prastarej Ziemi Piastowskiej – Śląska Zaolziańskiego z główną częścią Zagłębia Karwińskiego. Poniżej omówimy pokrótce znaczenie tego faktu w dziedzinie gospodarki węglowej.

Silny ruch inwestycyjny, na który zwracaliśmy uwagę w roku ubiegłym, rozwijał się z jeszcze większą intensywnością w ciągu r. 1938, zarówno w dziedzinie czysto przemysłowej, jak i w celach obrony narodowej. Tym się też tłumaczy utrzymanie się w bilansie handlowym salda ujemnego, które przekracza w tym roku 115 milionów złotych, gdyż wartość importu wzrosła w stosunku do roku ubiegłego, podczas kiedy eksport pozostał prawie że na tym samym poziomie.

W przemyśle węglowym w roku sprawozdawczym dał się jeszcze zauważyć postęp, który się tak silnie zaznaczył w r. 1937. Jednakże wzrost produkcji rocznej tym razem nie był tak wysoki. W poniższej tabelicy podane są dokładnie odnośne liczby.

Tablica 1. (Liczby bez Zaolzia).

R o k	Produkcja w tys. ton		Zbyt w kraju w tys. ton		Eksport w tys. ton	
	Polska	Skarboferm	Polska	Skarboferm	Polska	Skarboferm
1934	29.267	3.092	15.782	840	10.406	1.794
1935	28.540	3.070	16.882	931	9.175	1.675
1936	29.748	3.125	18.621	1.029	8.822	1.627
1937	36.208	3.802	22.031	1.246	11.313	2.010
1938	38.087	4.110	23.049	1.313	11.687	2.173

Wzrost spożycia krajowego o przeszło 1 milion ton związany jest jednocześnie z uprzemysłowieniem i wyposażeniem, o których wyżej mowa, oraz z lepszym funkcjonowaniem organizmu narodowego.

Eksport, jak i poprzednio, normowany był układem z brytyjskim przemysłem węglowym, ale jak na to zwracaliśmy uwagę w roku ubiegłym, po dość znacznych zmianach wprowadzonych przy odnawianiu układu w końcu r. 1937 Polska stała się w mniejszej mierze zależna od eksportu angielskiego.

Podajemy poniżej dla różnych grup krajów spożywczych zmiany w tonażach odebranych w latach 1936, 1937 i 1938.

Tablica 2.

	1 9 3 6		1 9 3 7		1 9 3 8	
	tys. t	%	tys. t	%	tys. t	%
1. Austria, Węgry, Czechosłowacja . . .	835	9,8	857	7,8	1.176	10,4
2. Szwecja, Norwegia, Dania i Kraje Bałtyckie	3.310	38,8	3.716	33,8	3.471	30,6
3. Francja, Belgia, Irlandia, Holandia . .	2.075	24,3	2.819	25,7	2.343	20,7
4. Włochy, Jugosławia, itd.	1.140	13,4	1.713	15,6	1.967	17,4
5. Rynki pozaeuropejskie	464	5,4	667	6,1	550	4,9
6. Węgiel bunkrowy	703	8,3	1.204	11,0	1.816	16,0
	8.527	100,0	10.976	100,0	11.323	100,0

Należy zauważyć, że w dziedzinie węgla bunkrowego przemysł węglowy osiągnął dalszy poważny postęp, którego należało się spodziewać. Z węgla wszystkich krajów, mogących zasiląć statki na Morzu Bałtyckim, węgiel polski posiada bezwarunkowo warunki produkcji i załadowania w porcie, pozwalające na oferowanie go armatorom po cenach najkorzystniejszych i jest rzeczą nie tylko normalną, ale nawet niezbędną, aby Polska wyciągnęła wszystkie konsekwencje z tego swego uprzywilejowanego stanowiska i stała się prawie wyłącznym dostawcą poważnej floty handlowej, przechodzącej corocznie przez Gdynię i Gdańsk, resp. w niedużej odległości od tych portów.

Układ polsko-brytyjski, o którym wyżej mowa, funkcjonował w okresie sprawozdawczym normalnie aż do chwili, gdy na skutek powrotu do Polski Zagłębia Karwińskiego, stało się oczywistą koniecznością wprowadzenie w układzie tym poważnych poprawek.

Przypomnieć należy, że, mówiąc tylko o materiałach opałowych, Zagłębie Karwińskie przyniosło Polsce produkcję węgla w wysokości około 20% i produkcję koksu w wysokości około 50% ogólnej produkcji polskiej przed 1-ym październikiem 1938 r.

Umieszczenie tych nowych tonażów w Europie Środkowej, przegrupowanej politycznie, postawiło przed nami zagadnienia, które są na drodze do rozwiązania, lecz które zmuszają nas do rewizji samych podstaw, na jakich oparta jest od lat kilku sprzedaż nasza w kraju i na eksport. W szczególności stosunkowo duże miejsce na rynku krajowym musiało być udzielone Zagłębiu Karwińskiemu, skutkiem czego odpowiedni tonaż dawnych polskich kopalń winien znaleźć zbyt w eksporcie. Jesteśmy dziś w okresie, gdy ogół kopalń polskich dąży do ustale-

nia i zorganizowania nowego stanu równowagi, dającej naszym robotnikom maksimum pracy.

Co się tyczy specjalnie Skarbofermu, z tablicy 1 widzimy, że produkcja jego wykazuje nowy postęp równoległy z ogółem produkcji polskiej i przekroczyła po raz pierwszy liczbę 4 milionów ton. Ten arytmetyczny etap ma jeszcze inne poważniejsze znaczenie: w dniu, gdyśmy go obchodzili, miło nam było słyszeć, jak podkreślano, że ze wszystkich polskich przedsiębiorstw węglowych jesteśmy pierwszym – i zresztą jedynym – które w ciągu 1938 r. przekroczyło liczbę swej maksymalnej produkcji przedwojennej.

Oto podział naszej sprzedaży z punktu widzenia handlowego:

Tablica 3.

	1 9 3 7	1 9 3 8	Różnica %
Zbyt w kraju	1.246.105	1.312.642	+ 5,3
Eksport licencyjny	119.195	126.329	+ 6,0
Eksport morski	1.792.271	2.021.086	+ 12,8
Eksport wolny lądowy	98.730	26.073	– 73,6
Eksport ogółem	2.010.196	2.173.488	+ 8,1
Wysyłka ogółem	3.256.301	3.486.130	+ 7,1

Nasze urządzenia pozwoliły nam bez trudności stawić czoło temu nowemu podniesieniu produkcji.

Nowourządzone – o czym była mowa w roku zeszłym – szyby Północ kopalni Król w ciągu roku 1938 zaczęły już pracować normalnie.

Podajemy poniżej, jak corocznie, w dwóch zestawieniach, dane dotyczące produkcji, stanu załogi i wydajności.

Tablica 4. Produkcja.

	1 9 3 7 t	1 9 3 8 t
Węgiel	3.802.042	4.110.008
Koks	324.899	347.102
Brykiety	63.440	67.822
Amoniak syntetyczny	3.871	4.621
Siarczan amonu	4.076	3.777
Smola	12.750	14.340
Benzol	4.660	4.982

Załoga kopalń w końcu roku 1938: 5.566.

Tablica 5. Wydajność na dniówkę/robotnika, dół i powierzchnia, w kg.

R o k	Król	Bielszowice	Knurów	O g ó ł e m		Śląsk bez Skarbofermu
				Liczby absolutne	w % 1913	
1913	1.362	1.093	940	1.208	100,0	100,0
1935	3.058	2.111	1.561	2.524	208,9	157,0
1936	3.139	2.028	1.597	2.548	210,9	161,8
1937	3.041	2.611	1.596	2.605	215,6	160,2
1938	3.005	2.657	1.620	2.604	215,5	159,0

Można stwierdzić w naszej średniej wydajności zatrzymanie postępu, który stał się swego rodzaju tradycją naszego przedsiębiorstwa. Ale nie należy zapominać, że od 1-go listopada 1937 r. na skutek ustawy o czasie pracy w górnictwie zostaliśmy zmuszeni do skrócenia dnia roboczego o 1/2 godziny. Zadaniem roku 1938 było powetowanie czasu straconego przez lepsze wykorzystanie naszych urządzeń.

Poniżej podajemy zestawienie dotyczące sprzedaży koksu.

Budowa nowej baterii, którą omawialiśmy w roku zeszłym, posuwała się dalej ale w tempie zwolnionym, szczególnie ze względu na opóźnienie pewnych dostaw z Czechosłowacji.

Stan rzeczy, jaki się wytworzył na skutek włączenia do Polski koksowni Zagłębia Karwińskiego, przedstawiających poważną zdolność produkcyjną, sprawia zresztą, że wykończenie naszej baterii staje się mniej pilne i przewidujemy uruchomienie jej dopiero w połowie roku bieżącego.

Międzynarodowa Konwencja Koksowa funkcjonowała normalnie podczas okresu operacyjnego, pomimo że krajowa konwencja była rozwiązana. Rozwiązanie tej konwencji nie przedstawiało żadnych niedogodności dopóki popyt na polski koks przewyższał podaż, ale również i tutaj włączenie Karwiny powoduje konieczność zorganizowania nowego porozumienia wewnętrznego.

Tablica 6. Zbyt koksu Spółki.

	1 9 3 7 t	1 9 3 8 t	Różnica %
Zbyt w kraju wraz z Gdańskiem	249.444	281.336	+ 12,8
Eksport lądowy	24.499	36.537	+ 49,1
Eksport morski	48.083	28.664	— 40,6
Zbyt ogółem	322.026	346.537	+ 7,6

Rachunek eksploatacyjny Kopalń Skarbowych zamyka się w r. 1938 cyfrą obrotów zł 60.773.249,22, przekraczającą o 7.069.175,27 zł, tj. 13,16% obroty z roku poprzedniego. Saldo rachunku eksploatacyjnego wynosi 7.321.067,91 zł, co stanowi zysk przeciętny przeszło 12% i zysk od wydobytej tony 1,78 zł.

W myśl postanowień umowy dzierżawnej rozdział powyższego salda jest następujący: po przydzieleniu Spółce 10% od jej kapitału, czyli zł 1.763.000,— może być

dokonany całkowity odpis na Fundusz Robót Nowych w wysokości zł 3.646.394,95, po czym mamy jeszcze pozostałość zł 1.911.672,96, którą dzieli się na 2 części:
– pierwszą kwotę zł 978.233,74 przeznacza się dla Spółki na pokrycie reszty jej wynagrodzenia kumulatywnego za rok operacyjny 1932, które to wynagrodzenie w roku ubiegłym zostało pokryte tylko do wysokości zł 784.766,26,
– saldo, tj. zł 933.439,22, zapisuje się na dobro Rządu Polskiego tytułem czynszu dzierżawnego.

Zarząd:

(-) F. Michel

(-) Z. Korsak

(-) L. Perrin

(-) J. Zagórowski

W imieniu Rady Nadzorczej zatwierdzamy sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat oraz proponowany podział zysków z roku operacyjnego 1938.

Prezes Rady Nadzorczej:

(-) H. de Peyerimhoff

Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 1938 roku

A k t y w a		Złote	P a s y w a		Złote
Gotówka w kasie i w bankach		9 592 601,91	Kapitał zakładowy		17 630 000,00
Papiery procentowe		512 432,50	Fundusz rezerwowy		1 316 041,56
Weksle w portfelu		764 011,39	Należne podatki		414 007,78
Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach		2 954 163,60	Dostawcy		1 629 528,69
Należności z tyt. umów karteł. [oper. handl.]		716 041,36	Odbiorcy		3 092 404,21
Odbiorcy		8 318 780,19	Różni wierzyciele		1 238 825,72
Dostawcy		697 585,22	Fundusz na roboty nowe		762 758,15
Zaliczki różne		1 618 229,60	Czynsz dzierżawny ściągalny		933 439,22
Inne aktywa		377 049,00	Pożyczki		970 196,65
Materialy	3 724 505,10.		Skarb Państwa za materiały i produkty przy-		
Produkty	1 961 650,52		jęte w 1922 r.		7 076 354,45
Niedobór materiałów i produkt.	1 390 198,83	7 076 354,45			
Sumy przechodnie:			Sumy przechodnie:		
Wydatki dot. okresu przyszłego		72 504,91	Dochody dot. okresu przyszłego		22 562,57
Instalacja 2-giej części fabryki amoniaku		2 766 998,44	Inne		57 570,04
Rekonstrukcja III baterii pieców koksowych		1 938 025,93	Zysk Spółki		2 741 233,74
Inne		480 144,28			37 884 922,78
		<u>37 884 922,78</u>			

Sumy pozabilansowe

Gwarancje otrzymane	4 800 486,11	Różni za gwarancje dane	4 800 486,11
Różni za gwarancje otrzymane	156 413,—	Gwarancje dane	156 413,—
	<u>4 956 899,11</u>		<u>4 956 899,11</u>
		Zobowiązania zagraniczne:	1 820 793,61
		Zobowiązania warunkowe	
		Czynsz dzierż. kumulat. w dniu 1. I. 1938 r.	25 775 302,55
		Niedobór czynszu dzierż. za rok 1938	3 928 420,72
			<u>29 703 723,27</u>
		Skarb Państwa: Wartość inwentarza dzier-	
		żawionych obiektów w dniu 31. XII. 1938 r.	
		Grunta	66 786 784,72
		Nieruchomości	73 726 332,84
		Złóża	47 620 339,68
		Ruchomości	8 068 305,—
			<u>196 201 762,24</u>

Rachunek strat i zysków za rok 1938

W i n i e n		Złote	M a		Złote
Koszty administracji ogólnej		8 346 887,63	Wpływy brutto ze sprzedaży węgla		47 692 165,87
Koszty produkcji		39 487 895,49	Wpływy brutto ze sprzedaży koksu		8 033 522,76
Koszty sprzedaży		5 854 264,81	Wpływy brutto ze sprzedaży brykietów		1 318 039,28
Podatki państwowe i komunalne		4 091 423,74	Wpływy brutto ze sprzedaży prod. ubocz.		7 055 842,53
Koszty kredytów		190 956,02	Wpływy brutto ze sprzedaży cegły		40 573,35
Obciążenia finansowe		144 632,66	Wpływy związane ze sprzed. kontyngent.		213 595,13
Koszty utrzymania lasów		38 020,32	Różne dochody		1 753 123,77
Koszty utrzymania instalacji przeładunkowej w porcie w Gdyni		156 161,30			
Wydatki związane z nabyciem kontyngentów		34 817,54			
Różnica w zapasach		271 504,94			
Różnice kursowe		169 230,33			
Rezultat eksploatacyjny: { Przelew na roboty nowe		3 646 394,95			
7 321 067,91 { Czynsz dzierżawny ściągalny		933 439,22			
		<u>2 741 233,74</u>			
		<u>66 106 862,69</u>			<u>66 106 862,69</u>

U w a g a : Jako jednostkę monetarną do sprawozdania bilansu przyjęto złoty z r. 1927, czyli 1/5924,44 kg czystego złota. Waluty obce przeliczono do bilansu wg przeciętnego kursu Giełdy Warszawskiej z grudnia 1938 r.

Zarząd:

(-) F. Michel

(-) Z. Korsak

(-) L. Perrin

(-) J. Zagórowski

ZAKŁADY
GRAFICZNE
MERCURIA
SIEMIANOWICE
ŚLĄSKIE

Biblioteka Śląska w Katowicach
Id: 0030000981902

III 2155/0/1938

Pracownia Śląska

ZAKŁ. GRAF. »MERCURIA«
SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE